

Passende beoordeling versterking dijktaluds Haringvliet

Toetsing in het kader van de Wet
natuurbescherming

Bureau Waardenburg
Ecologie & Landschap

Passende beoordeling versterking dijktaluds Haringvliet

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

Passende beoordeling versterking dijktaaluds Haringvliet

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

[Redacted]

Status uitgave: eindversie

Rapportnummer: 21-061
Projectnummer: 20-1008
Datum uitgave: 25 juni 2021
Foto's omslag: WSP
Projectleider: [Redacted]
Tweede lezers: [Redacted], Ir., [Redacted]
Naam en adres opdrachtgever: WSP
[Redacted]
Ringwade 41
3439 LM Nieuwegein
Referentie opdrachtgever: Email d.d. 11 december 2020
Akkoord voor uitgave: [Redacted]
Paraaf: [Redacted]

Graag citeren als: [Redacted] 2021. Passende beoordeling versterking dijktaaluds Haringvliet. Bureau Waardenburg Rapportnr. 21.061. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Trefwoorden: Passende beoordeling, Wet natuurbescherming, Natura-2000 gebied Haringvliet, versterking dijktaaluds

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv.
Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv/ WSP

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg
Ecologie & Landschap

Bureau Waardenburg, Varkensmarkt 9 4101 CK Culemborg, 0345 51 27 10, info@buwa.nl, www.buwa.nl

Voorwoord

Waterschap Hollandse Delta is voornemens om op dijkkring 20 in het Haringvliet bij Middelharnis het project Versterking dijktaaluds in het Haringvliet (Projectnummer WABO13298) te realiseren en heeft WSP de opdracht gegeven de planvoorbereiding te doen. WSP wil weten of deze ingreep effecten kan hebben op Natura 2000-gebieden en of significante effecten op deze gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten. Het plangebied maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland.

WSP heeft Bureau Waardenburg opdracht gegeven om de voorgenomen ingreep te toetsen aan de Wet natuurbescherming. In voorliggend rapport zijn de effecten van de voorgenomen ingreep op Natura 2000-gebieden beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming. Voor zover negatieve effecten aan de orde zijn, zijn maatregelen aangegeven om negatieve effecten op beschermde soorten en Natura 2000-gebieden te voorkomen of te verzachten.

Uit de Voortoets Versterking dijktaaluds Haringvliet (Bureau Waardenburg rapport 20-226) bleek dat significante effecten op een aantal kwalificerende niet-broedvogelsoorten niet op voorhand uit te sluiten waren. Dit aspect is in het voorliggende rapport verder onderzocht.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

██████████ projectleiding, rapportage
██████████, ██████████ kwaliteitscheck.

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hen uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Vanuit WSP werd de opdracht begeleid door ██████████. Wij danken hem voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Toetsing Wet natuurbescherming	8
1.3 Aanpak nee, tenzij-toets NNN	9
1.4 Verantwoording	10
2 Plangebied en project	11
2.1 Het project Versterking dijktaaluds in het Haringvliet (WABO13298): ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden	11
2.2 Plangebied en ingreep	11
DEEL 1 NATURA 2000-GEBIEDEN	15
3 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebieden	15
3.1 Haringvliet	15
3.1.1 Algemeen	15
3.1.2 Natura 2000 Beheerplan	16
3.2 Functie van het deelgebied	16
3.2.1 Habitattypen	16
3.2.2 Habitatsoorten	18
3.2.3 Broedvogels	22
3.2.4 Niet-broedvogels	29
4 Effecten op Natura 2000-gebieden	34
4.1 Mogelijke effecten en de invloedsfeer van het project	35
4.2 Functie van het plangebied	35
4.2.1 Habitattypen	35
4.2.2 Habitatsoorten	35
4.2.3 Broedvogels	36
4.2.4 Niet-broedvogels	36
4.3 Bepaling van verlies aan areaal door steenbestortingen en tijdelijke werkstroken	37
4.3.1 Habitattypen	37
4.3.2 Habitatsoorten	38
4.3.3 Broedvogelsoorten	38
4.3.4 Niet-broedvogelsoorten	39
4.4 Bepaling van de effecten van verstoring en vertroebeling	43
4.4.1 vertroebeling door steenbestortingen	43
4.4.2 Verstoring door vaarbewegingen en geluid van steenbestortingen	45

4.4.3	Verstoring door werkstroken op dijktaaludFout!	Bladwijzer	niet
	gedefinieerd.		
4.5	Conclusies effecten beschermde gebieden		49
	DEEL 2		51
5	Natuurnetwerk Nederland		51
6	Literatuur		52
	Bijlage I Wettelijke kader		54
	Bijlage II Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied		59
	Bijlage III Instandhoudingsdoelstellingen Beheerplan		61

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Dijkstrekkings langs het Haringvliet bij Middelhamnis voldoen niet meer aan de veiligheidsnormen voor het faalmechanisme zettingsvloeiing. Het waterschap Hollandse Delta is daarom voornemens om op de dijkkring 20 langs het Haringvliet het project Versterking dijktaaluds Haringvliet (Projectnummer WABO13298) uit te voeren (Figuur 1). WSP heeft van het waterschap Hollandse Delta de opdracht gekregen om maatregelen uit te werken om het buitentalud van deze dijkstrekkings te versterken. Deze versterkingen van het talud onder water zullen volledig vanaf het water worden uitgevoerd. WSP wil weten of en zo ja hoe met deze ingreep rekening moet worden gehouden met de Wet natuurbescherming.

Concreet wil de WSP weten of als gevolg van dit project significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten en of het project effecten kan hebben op beschermde soorten.

De Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming heeft als doel het behoud van de biodiversiteit en duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan. Sommige handelingen en ontwikkelingen kunnen de natuur, en daarmee de biodiversiteit, schaden en zijn daarom krachtens de wet verboden. Is dat het geval dan is er in geval van beschermde gebieden een vergunning nodig of in geval van beschermde soorten ontheffing nodig voor het overtreden van een verbodsbepaling. In specifieke gevallen geldt een vrijstellingsregeling.¹

In dit rapport wordt verslag gedaan van bronnenonderzoek, en de bepaling van de effecten op Natura 2000-gebieden en op beschermde soorten vallend onder art 3.10 van de Wnb (§ 3.3) die niet voor het Natura 2000-gebied Haringvliet zijn aangewezen.

In dit rapport is geen beoordeling opgenomen van de effecten van de tijdelijke extra stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden als gevolg van de werkzaamheden omdat per 1 juli 2021 de 'Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking treedt. In deze wet is een vrijstelling geregeld voor stikstofdeposities veroorzaakt door tijdelijke bouwwerkzaamheden. De werkzaamheden zoals voorzien voor versteviging van de dijktaaluds in de Grevelingen vallen als zijnde waterwerken onder de in de Wsn vrijgestelde tijdelijke bouwwerkzaamheden. Gezien de tijdelijke aard van de extra deposities wordt verondersteld dat deze geen extra negatief effect zullen hebben op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Om inzicht te hebben in de omvang

¹ Zie voor de doelstelling en regels van de Wet natuurbescherming het wettelijk kader in de bijlage. ADC-toets: toets op Alternatieven, Dwingende reden van groot openbaar belang, Compensatie. Dit betreft soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn met uitzondering van vogels. Vogels vallen onder Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn. Brochure: Soortenbescherming

van de tijdelijke extra depositie is wel een AERIUS-berekening uitgevoerd. Dit ook om na te gaan of en hoe tijdelijke extra deposities beperkt kunnen worden.

Mocht een beoordeling van de effecten van de tijdelijke extra stikstofdepositie toch nodig worden geacht, zal daar in een aparte rapportage verslag van worden gedaan.

Het doel van het onderzoek is te bepalen of de ingreep kan leiden tot overtredingen van de regels uit de Wet natuurbescherming. Als dat voor beschermde gebieden het geval is, wordt bepaald onder welke voorwaarden redelijkerwijs een vergunning kan worden verkregen.

Figuur 1.1 Begrenzing van het plangebied (rode lijn) bij Middelharnis in het Natura 2000-gebied Haringvliet (groene lijn) (Bron: Projectplan WSP).

1.2 Toetsing Wet natuurbescherming

Wet natuurbescherming (Wnb)

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. De regels die toezien op bescherming van Natura 2000-gebieden zijn opgenomen in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' van de Wet natuurbescherming. De verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten zijn opgenomen in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en beschreven per beschermingsregime (zie onder). De regels voor houtopstanden zijn beschreven in Hoofdstuk 4 van de wet (zie ook Bijlage 1).

Deel 1 Natura 2000-gebieden

Deel 1 van de voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een verkennend onderzoek naar de effecten op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De centrale vraag van

deze toetsing is: bestaat er een reële kans op significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden of kan het optreden van significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden met zekerheid worden uitgesloten?

Meer in detail geeft deze rapportage antwoord op de volgende vragen:

- Welke Natura 2000-gebieden liggen binnen de invloedssfeer van het plan/project (par 2.2)?
- Wat zijn de instandhoudingsdoelen voor deze natuurgebieden (H3, bijlage 2)?
- Welke effecten op Natura 2000-gebieden heeft het project (H4)?
- Zijn er in samenhang met andere activiteiten en plannen effecten op Natura 2000-gebieden, met andere woorden zijn er cumulatieve effecten?
- Kunnen significante effecten (inclusief cumulatieve effecten) worden uitgesloten?

De uitkomsten van het onderzoek kunnen als volgt zijn:

- Er treden met zekerheid *geen effecten* op; er zijn geen aanvullende maatregelen nodig om effecten te beperken. Wel wordt aanbevolen de conclusies van dit onderzoek aan het bevoegd gezag voor te leggen.
- *Significant negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten.* Voor activiteiten die (mogelijk) een significant effect hebben is een vergunning nodig, die kan worden aangevraagd op basis van een "passende beoordeling" (zie Bijlage 1) en na het doorlopen van de ADC-toets¹. Vooroverleg met het bevoegd gezag is noodzakelijk.
- *Er zijn (mogelijk) wel effecten, maar die zijn beperkt en zeker niet significant.* In dit geval bepaalt het bevoegd gezag of er vergunning nodig is. In de vergunningsvoorschriften kunnen maatregelen worden opgelegd om negatieve effecten te verminderen of te voorkomen. Deze maatregelen zijn niet nodig om significante effecten te voorkomen.

De effecten van het project zijn getoetst aan de instandhoudingsdoelen die voor Natura 2000-gebied Haringvliet (plangebied ligt grotendeels binnen dit Natura 2000-gebied) gelden. Als (significant) negatieve effecten op dit gebied kunnen worden uitgesloten zijn effecten op verder weg gelegen gebieden op grond van de afstand eveneens uit te sluiten.

1.3 Aanpak nee, tenzij-toets NNN

Het plangebied ligt binnen het Natura 2000-gebied Haringvliet, dat deel uitmaakt uit van Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in het NNN het 'nee, tenzij'-regime. Als een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-toets met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden. Eventuele nadelige effecten moeten worden gemitigeerd en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Als een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden (zie 'Spelregels EHS', ministerie van LNV, 2007²).

¹ ADC-toets: toets op Alternatieven, Dwingende reden van groot openbaar belang, Compensatie.

² Kst-30825-6-b1

Een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN is niet toegestaan. Tenzij:

- Er sprake is van redenen van groot openbaar belang.
- Er geen alternatieven zijn.
- De resterende schade (na mitigatie) wordt gecompenseerd.

De nee, tenzij-toets in de voorliggende rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat zijn de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN ter plaatse van de ingreep? Hieronder vallen ook de beheertypen (natuurdoeltypen).
- Welke effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN heeft de ingreep?
- Zijn deze effecten als significant te kwalificeren?
- Hoe kunnen de effecten worden gemitigeerd of gecompenseerd?

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. De natuurdoelen worden (vaak per perceel) gespecificeerd als natuurdoeltype of beheertype.

1.4 Verantwoording

De toetsing is een effectbepaling en -beoordeling op basis van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de voorgenomen ingreep. De toetsing is opgesteld op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

Bronnenonderzoek

Er heeft beperkt bronnenonderzoek plaatsgevonden. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn de Centrale Informatie Voorziening-RWS en de NDFF geraadpleegd¹. Daarnaast is, voor zover nodig, gebruik gemaakt van achtergrond-documentatie (RWS, 2016; zie literatuurlijst).

---

¹ Nationale Database Flora en Fauna geraadpleegd dd. 16-10-2020

2 Plangebied en project

2.1 Het project Versterking dijktaluds in het Haringvliet (WABO13298): ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden

Het plangebied bij Middelharnis ligt volledig binnen het Natura 2000-gebied Haringvliet (Figuur 1.1). Het plangebied betreft het onderwatertalud van een dijkstrekking ten noorden van Middelharnis in het Haringvliet (Figuur 2.1). Het plangebied wordt aan de landzijde begrensd door een met stortstenen verdedigde oever. De dijk is begroeid met grasland en kruiden. Achter de dijk bevindt zich een rij met hoog opgaande populieren langs de van Pallandweg. Direct naast de van Pallandweg staan ter hoogte van het plangebied zes windturbines. Aan de oostzijde wordt het plangebied begrensd door een uitwatering. 200 m ten noordwesten van de uitwatering ligt een steiger en een meetstation op de dijk. Het plangebied omvat tijdelijke werkstroken buitendijks op de steenbestorting 10 m vanaf de waterlijn en een gebied onder water tot 14-17 m diepte vanaf de waterlijn (Figuren 2.5 – 2.7). De oeverzone bestaat uit steenbestorting met verspreide begroeiing ertussen.

2.2 Plangebied en ingreep

In het plangebied is het dijktalud onder water te stijl geworden, zodat deze niet meer voldoen aan de veiligheidsnormen voor het faalmechanisme zettingsvloeiing. Om die reden zal binnen het plangebied het dijktalud vanaf de waterlijn tot aan de onderwaterzone waar het talud 1:20 is worden opgevuld met steenbestortingen bestaande uit filtermateriaal (stenen met een grootte range van 45-125 mm) en een toplaag (stenen met een gewichtsrang van 5/40 kg). De totale lengte van het plangebied is 1800 m. De breedte van het plangebied vanaf waterlijn is tot 100 m bij dwarsprofiel DP-02 (Figuur 2.5), tot 80 m bij DP-06 (Figuur 2.6) en tot 85 m bij DP-10 (Figuur 2.7). De steenbestortingen worden geplaatst tot een diepte van 14 m bij DP-02, tot 13 m bij DP-06 en tot 17 m bij DP-10.

In de principeoplossing wordt het talud aangevuld met een steenbestorting tot een helling van maximaal 1:3 (er wordt geen gebruik gemaakt van een geotextiel). Vooralsnog wordt ervanuit gegaan dat steenbestorting wordt geplaatst van de waterlijn (bij een gemiddelde waterstand) tot de plaats waar het talud van de bodem 1:20 is. De steenbestorting voor de filterlaag heeft overal een minimale dikte van 0,5 m. Op de stenen van de filterlaag komt een toplaag van grovere stenen. In de Figuren 2.5 – 2.7 zijn dwarsdoorsneden gegeven van de principeoplossingsrichting tegen zettingsvloeiing die voor alle locaties wordt toegepast. Door het plaatsen van de steenbestortingen zullen er zettingen van de ondergrond plaatsvinden (WSP/Lievense projectplan WABO13298 Versie 22-12-2020 Versie 2). De versterkingen van het talud onder water zullen vanaf het water worden uitgevoerd.

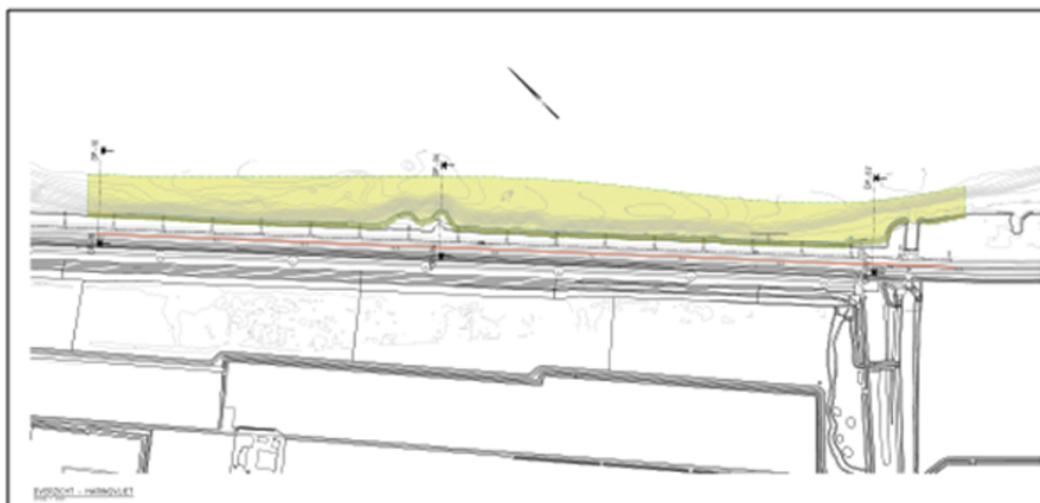
Het plangebied ligt direct naast de vaarweg (Figuur 2.2). De aanvoerroute van het stortsteen is weergegeven in Figuur 2.1 en volgt geheel de bestaande vaarwegen. De totale duur van het project is bij gebruik van 1 kraan en een 8-urige werkdag 568 dagen (1,6 jaar).

Figuur 2.1 Plangebied bij Middelhamnis en de ligging van vaarwegen (Bron: projectplan WSP/Lieverse).

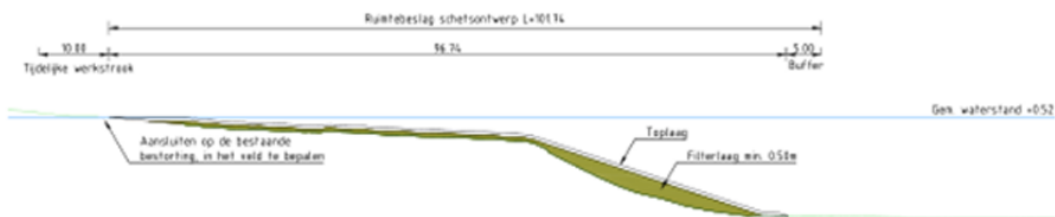
Figuur 2.2 Ligging van het plangebied ten opzichte van de vaarwegen/-geulen (Bron: projectplan WSP/Lieverse).

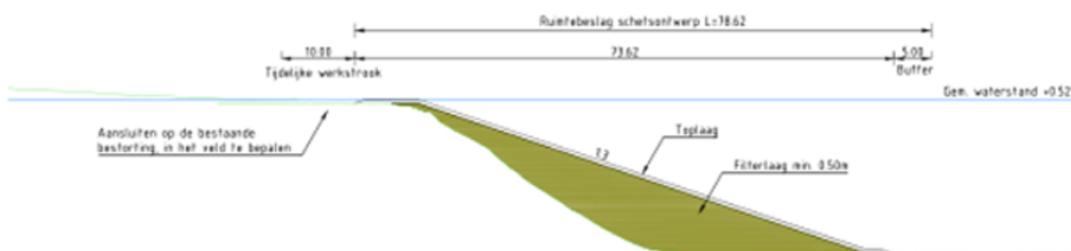
Figuur 2.3. Plangebied (geelgroen) in het Haringvliet bij Middelharnis (Bron: projectplan WSP.Lievensse B.V.).

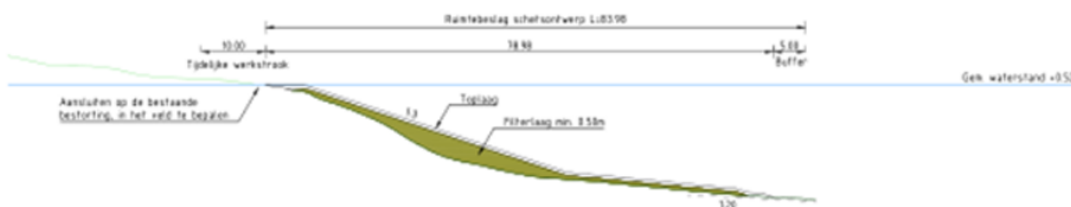
Figuur 2.4. De oever van het Haringvliet in het plangebied ter hoogte van dwarsprofiel DP-02. Op de oever is de steenbestorting te zien waarop de tijdelijke werkstrook wordt aangelegd.

Figuur 2.5. Dwarsprofiel DP-02 van de versterking van het dijktaalud in het Haringvliet bij Middelharnis in de westkant van het plangebied (Bron: projectplan WSP/Lievensse B.V.).

Figuur 2.6 Dwarsprofiel DP-06 van de versterking van het dijktaalud in het Haringvliet bij Middelharnis in het midden van het plangebied (Bron: projectplan WSP/Lievensse B.V.).

Figuur 2.7 DP-10 van de versterking van het dijktaalud in het Haringvliet bij Middelharnis in de oostkant van het plangebied (Bron: projectplan WSP/Lievensse B.V.).

Tabel 4.6. Aanwezige soorten en aantallen in de beïnvloedingszone van het plangebied vallend binnen het telvak BR4257. Aantallen zijn gebaseerd op basis van gemiddelde seizoensgemiddelden en -maxima van het telgebied BR4257. Het aandeel beïnvloeding (0 of 3 %) is per soort bepaald op basis van de geschiktheid die de aanwezige habitat (grazige zeedijk) nabij het project gebied voor de betreffende soorten heeft.

	Seizoen- gemidd (N)	Seizoen- maximum (N)	Verstoorde oppervlakte (%)	Gemiddelde verontrusting (N)	Maximale verontrusting (N)
BR4257					
Aalscholver	1,1	1,6	0	0	0
Bergeend	0,4	0,6	0	0	0
Brandgans	96,6	303,6	4%	4	12
Grauwe Gans	65,3	167,0	4%	3	7
Kievit	1,7	4,4	4%	0	0
Kleine Zilverreiger	0,8	1,0	0	0	0
Krakeend	11,2	34,8	4%	0	1
Kuifeend	56,8	87,4	0	0	0
Lepelaar	0,2	0,2	0	0	0
Meerkoet	120,9	355,0	4%	5	14
Scholekster	9,9	45,8	0	0	0
Slobeend	0,2	0,2	0	0	0
Smient	14,5	25,0	0	0	0
Wilde Eend	81,4	314,0	4%	3	13
Wintertaling	6,4	10,8	0	0	0
Wulp	0,4	0,8	0	0	0

4.5 Conclusies effecten beschermde gebieden en overige beschermde soorten

Op grond van bronnenonderzoek, wordt geconcludeerd dat

1. In en direct rond het plangebied zijn tijdens recente tellingen en waarnemingen geen kwalificerende habitattypen, habitatsoorten (bever, noordse woelmuis) en broedvogels waargenomen en is het plangebied ongeschikt voor deze habitattypen en ongeschikt als leefgebied voor deze habitatsoorten. Kwalificerende vissoorten komen slechts sporadisch voor in het Haringvliet en in het plangebied. Het plangebied is geen voortplanting- en leefgebied voor overige beschermde soorten.
2. Directe effecten als gevolg van het project Versterking dijktaaluds in het Haringvliet als *verlies van areaal of leefgebied door ruimtebeslag of verstoring door mechanische*

effecten op aangewezen habitattypen, habitatsoorten en broedvogels en overige beschermde soorten zijn niet aan de orde.

3. Het plangebied wordt gebruikt door kleine aantallen kwalificerende, niet-broedvogelsoorten, waarvan de meeste boven doelaantal zitten of de knelpunten buiten het gebied liggen. De tijdelijke verstoring door de werkzaamheden over een zeer beperkt gebied zal daarom geen significant negatieve effecten hebben op de kwaliteit van het leefgebied en de aantallen van deze niet-broedvogelsoorten.
4. Directe effecten als gevolg van het project Versterking dijktaaluds in het Haringvliet als *verlies van areaal of leefgebied door ruimtebeslag of verstoring door mechanische effecten* op kwalificerende, niet-broedvogelsoorten zijn uitgesloten.

Cumulatieve effecten

Omdat significante effecten zijn uitgesloten is het niet noodzakelijk om naar cumulatieve effecten onderzoek te doen. Gedurende de planperiode zijn er geen andere projecten in het Haringvliet waarmee in cumulatieve effecten kunnen optreden.

N.B. De beoordeling van de noodzaak voor een vergunning ligt bij het bevoegd gezag. De conclusie van Bureau Waardenburg heeft geen rechtskracht.

Vervolgonderzoek

De conclusies in dit rapport ten aanzien van Natura 2000-gebieden zijn gebaseerd op voldoende beschikbare en actuele informatie. Er zijn geen hiaten in kennis geconstateerd die van invloed kunnen zijn op de conclusies. De conclusies geven dan ook **geen** aanleiding voor vervolgonderzoek.

DEEL 2

5 Natuurnetwerk Nederland

De wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de provincie Zuid-Holland zijn vastgelegd in het 'Natuurbeheerplan 2021 Zuid-Holland' (Provincie Zuid-Holland 2020). De wezenlijke waarden en kenmerken worden gevormd door de toegekende beheertypen. De beheertypen definiëren de natuurwaarden en beheer- maatregelen die moeten worden getroffen om deze kwaliteit in stand te houden. Bij het toekennen van de beheertypen is rekening gehouden met de bestaande natuurwaarden en met de kansen voor natuurontwikkeling.

De delen van het NNN in het plangebied (buitendijks) hebben het beheertype N12-02 kruiden- en faunarijk grasland toegekend gekregen. Verder is het gehele Haringvliet onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Het plangebied voor de steenbestortingen onder de waterlijn (binnen N04.04) en tijdelijke werkstroken op de bestaande steenbestortingen boven de waterlijn ligt binnen het NNN.

De tijdelijke werkstroken worden op de steenbestorting boven de waterlijn gelegd en niet op het beheertype N12-02 (kruiden- en faunarijk grasland). In de waterzone van het plangebied komen geen structurelementen voor van beheertype N04.04 (afgesloten zeearm), zoals een natuurlijke oever met natuurlijke begroeiing. De steenbestortingen verminderen de waterdiepte binnen het plangebied, wat de vestiging van submerse vegetatie bevordert. Effecten op het functioneren van het NNN zijn daarom uitgesloten. De aanleg van tijdelijke werkstroken op de stenige oever en steenbestortingen onder de waterlijn zorgen niet voor maatgevende verstoring van de aanwezige habitats en soorten. Negatieve effecten zijn niet aan de orde, zodat mitigatie of compensatie niet aan de orde zal zijn.

6 Literatuur

- Arts, F.A., M.S.J. Hoekstein, S.J. Lilypaly, K.D. van Straalen, M. Sluijter, P. A. Wolf, 2017. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2016. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 17.19. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2017-19, Vlissingen.
- Arts, F.A., M.S.J. Hoekstein, S.J. Lilypaly, K.D. van Straalen, M. Sluijter, P. A. Wolf, 2018. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2017. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 18.14. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2018-14, Vlissingen.
- Arts, F.A., M.S.J. Hoekstein, S.J. Lilypaly, K.D. van Straalen, M. Sluijter, P. A. Wolf, 2019a. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2018. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 19.07. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2019-07, Vlissingen.
- Arts F.A., Hoekstein M.S.J., Vergeer JW., van Kleunen A. & Noordhuis R. 2019b. Negatieve trends watervogels Natura 2000 Haringvliet en Grevelingen. Delta Project Management. Rapportnr. 2019-01. DPM, Vlissingen.
- Bolle L.J., de Jong C.A.F., Bierman S.M., van Beek P.J.G., van Keeken O.A., Wessels P.W. *et al.* (2012) Common Sole Larvae Survive High Levels of Pile-Driving Sound in Controlled Exposure Experiments. PLoS ONE 7(3): e33052. doi:10.1371/journal.pone.0033052.
- Casper, B.M., Popper, A.N., Matthews, F., Carlson, T.J. & Halvorsen, M.B. 2012. Recovery of Barotrauma Injuries in Chinook Salmon from Exposure to Pile Driving Sound. PLoS ONE 7: e39593.
- Casper B.M., Halvorsen M.B., Matthews F., Carlson T.J. & Popper A.N. 2013. Recovery of Barotrauma Injuries Resulting from Exposure to Pile Driving Sound in Two Sizes of Hybrid Striped Bass. PLoS ONE 8: e73844. doi:10.1371/journal.pone.0073844.
- Debusschere E., De Coensel B., Bajek A., Botteldooren D., Hostens K., Vanaverbeke J. *et al.* (2014) In Situ Mortality Experiments with Juvenile Sea Bass (*Dicentrarchus labrax*) in Relation to Impulsive Sound Levels Caused by Pile Driving of Windmill Foundations. PLoS ONE 9(10): e109280. doi:10.1371/journal.pone.0109280.
- Halvorsen, M.B., Casper, B.M., Woodley, C.M., Carlson, T.J. & Popper, A.N., 2012a. Threshold for Onset of Injury in Chinook Salmon from Exposure to Impulsive Pile Driving Sounds. PLoS ONE 7: e38968.
- Hoekstein, M.S.J., Arts, F.A., S.J. Lilypaly, K.D. van Straalen, M. Sluijter & P. A. Wolf, 2020. Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2018/2019. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 20.03. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2020-03. Deltamilieu Projecten, Vlissingen.
2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport 08-173. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Lilypaly S.J., F.A. Arts, M.S.J. Hoekstein, K.D. van Straalen, M. Sluijter, P. A. Wolf, 2020. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2019. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 20.04. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2020-04, Vlissingen.

- Nedwell, J. & D. Howell, 2004. A review of offshore windfarm related underwater noise sources. Report No. 544 R 0308.
- Nedwell, J., J. Langworthy & D. Howell, 2003. Assessment of sub-sea acoustic noise and vibration from offshore wind turbines and its impact on marine wildlife; initial measurements of underwater noise during construction of offshore windfarms, and comparison with background noise Report No. 544 R 0424.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. NUGI 823. Stichting Atlas Verspreiding Nederlandse Zoetwatervissen, Doetinchem.
- Opzeeland, I. van, H. Slabbekoorn, T. Andringa & C. ten Cate, 2007a. Herrie onder water: vissen en geluidsoverlast. De Levende Natuur 108: 39-43.
- Opzeeland, I. van, H. Slabbekoorn, T. Andringa en C. ten Cate, 2007b. Lawaai onder water. De invloed van geluid op vissen. Visionair 4: 11-13.
- Opzeeland, I. van, H. Slabbekoorn en C. ten Cate, 2007c. Vissen en geluidsoverlast. Effect van geluidsbelasting onder water op zoetwatervissen. Universiteit Leiden, Instituut voor biologie, gedragsbiologie, maart 2007;
- Patberg, W., J.J. de Leeuw & H.V. Winter, 2005. Verspreiding van rivierprik, zee-prik, fint en elft in Nederland na 1970. Rapport nr C004/05. Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek (RIVO) BV, IJmuiden.
- Prins T.C., Twisk F., van den Heuvel-Greve M.J., Troost T.A. & van Beek J.K.L., 2008. Development of a framework for Appropriate Assessments of Dutch offshore wind farms. Deltares, Report Z4513, June 2008. Provincie Zuid-Holland, 2020. Natuurbeheerplan 2021. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Rijkswaterstaat Zee en Delta en Rijkswaterstaat West Nederland Zuid i.s.m. Royal HaskoningDHV (2016). Natura 2000-beheerplan Deltawateren. Haringvliet. Uitgegeven door Ministerie van Infrastructuur en Milieu.
- Stevens M., Van den Neucker T., Mouton A., Buysse D., Martens S., Baeyens R., Jacobs Y., Gelaude E. & Coeck J., 2009. Onderzoek naar de trekvissoorten in het stroomgebied van de Schelde. [INBO.R.2009.9]. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2009(9). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel: Belgium. 188 pp.
- Stevens M., Van den Neucker T., Gelaude E., Baeyens R., Jacobs Y., Mouton A., Buysse D. & Coeck J., 2011. Onderzoek naar de trekvissoorten in het Schelde-estuarium. Voortplantings- en opgroei-habitat van rivierprik en fint. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2011.
- Strucker, R.C.W., M.S.J. Hoekstein, P. A. Wolf, 2016. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2015. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 16.06. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2016-06, Vlissingen.
- Tangelder, M., van den Heuvel-Greve, M., de Kluijver, M., Glorius & S., Jansen, H. 2015a. Monitoring vooroeerverdediging Oosterschelde en Westerschelde 2014. Rapportnummer C102/15. Imares, Middelburg;
- Tangelder, M., de Kluijver M., Brummelhuis, E.B.M. & van den Heuvel-Greve, M.J. 2015b. Datarapport: Effect van vooroeerverdediging op bodemorganismen in Oosterschelde en Westerschelde in 2014. Rapportnummer C116.15. Imares, Middelburg
2020. Voortoets versterking dijktaaluds Haringvliet. Bureau Waardenburg. Rapportnr. 20.226. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Bijlage I Wettelijke kader

Inleiding

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (kortweg: Wnb) in werking. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Met de inwerkingtreding van de Wnb zijn de provincies het bevoegde gezag voor de ontheffing- en vergunningverlening voor plannen en projecten en voor het vaststellen van vrijstellingsregelingen. Voor activiteiten die tot de Rijksbevoegdheden behoren is RVO namens het Rijk bevoegd gezag. Daarbij gaat het om activiteiten van nationaal belang en activiteiten in 'niet provinciaal ingedeeld gebied'.

Deze bijlage vat het wettelijk kader samen voor toetsing van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In paragraaf 1.2 komen algemene bepalingen van de wet aan de orde. Gebiedsbescherming is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' en is hier samengevat in paragraaf 1.3. De bescherming van soorten is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en in deze bijlage samengevat in paragraaf 1.4. De bescherming van bomen en bos is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 4 Houtopstanden, hout en houtproducten' en is hier samengevat in paragraaf 1.5. Andere onderdelen van de Wnb zoals jacht, schadebestrijding, overlastbestrijding, faunabeheer en omgang met exoten maken geen deel uit van deze bijlage.

Algemene bepalingen

Art 1.10 De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Art 1.11 Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorgplicht houdt in elk geval in dat handelingen waarvan redelijkerwijs verwacht mag worden dat ze nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten achterwege blijven, dan wel dat noodzakelijke maatregelen worden getroffen om negatieve gevolgen te voorkomen, of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen ze beperkt of ongedaan worden gemaakt.

Art 1.12 Gedeputeerde staten van de provincies dragen zorg voor:

- het nemen van de nodige maatregelen voor de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle van nature

in het wild levende vogelsoorten en planten en dieren en hun habitats van bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn en habitattypen van bijlage I van de Habitatrichtlijn;

- het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in het wild voorkomende dieren en plantensoorten;
- de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en 'bijzondere provinciale landschappen'.

Natura 2000-gebieden

De Wnb heeft tot doel het beschermen en in stand houden van Natura 2000-gebieden.

Relevante wettelijke bepalingen

De beoordeling van projecten en andere handelingen wordt geregeld in artikel 2.7 tot en met artikel 2.9. Aanwijzingsbesluiten geven de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden voor vogels van de Vogelrichtlijn, de natuurlijke habitats en de habitats van soorten van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsmaatregelen zijn voor elk gebied beschreven in het beheerplan. Tevens beschrijft het beheerplan welke handelingen en ontwikkelingen in het gebied en daarbuiten het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Voor het uitvoeren van plannen of projecten kan GS de verplichting opleggen tot preventieve of herstelmaatregelen. Dit is niet van toepassing indien voor het plan of project een (omgevings)vergunning is verleend.

Beoordeling van plannen en projecten

Art. 2.7 Voor een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie (in cumulatie) met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is een **passende beoordeling** noodzakelijk.

Er is een **vergunning** nodig van GS voor projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. De bevoegdheid ten aanzien van de vergunningverlening ligt bij GS van de provincie waarin het project wordt uitgevoerd.

Er geldt een **uitzondering op de vergunningprocedure** op grond van de Wet natuurbescherming: als via een andere wettelijke bepaling een passende beoordeling verplicht is (bijvoorbeeld op grond van de Tracéwet of de Spoedwet wegverbreding) voor de besluitvorming.

Art. 2.9 Géén vergunning is nodig:

- Als het project of de handeling is opgenomen in een Natura 2000-beheerplan of in een vastgesteld programma voor Natura 2000-gebieden (zoals de PAS). Voorwaarde is

dat 1) ten aanzien van het plan of het programma een passende beoordeling van projecten is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, en 2) dat het bestuursorgaan dat het plan of programma heeft vastgesteld, tevens bevoegd gezag is voor vergunningverlening of dat dit bestuursorgaan heeft ingestemd heeft met het plan of programma.

- Als het project of de handeling al bestond of bekend was op de referentiedatum 31 maart 2010 of later als het gebied later is aangewezen (ook wel bekend als bestaand gebruik).
- Als het project of de handeling behoort tot door PS bij verordening aangewezen categorieën van gevallen.

Toelichting op begrippen

Habitattoets

De habitattoets is de verzamelnaam van toetsingen van effecten van plannen en projecten op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In beginsel worden de effecten van plannen en projecten op Natura 2000-gebieden 'passend beoordeeld'. Als er kans is op significant negatieve effecten en mitigerende maatregelen bij de beoordeling zijn betrokken wordt gesproken over een '**passende beoordeling**'. Om procedurele redenen kan er voor worden gekozen om een **oriëntatiefase** – soms ook wel '**voortoets**' genoemd – te doorlopen. De inhoudelijke studie is in de oriëntatiefase in grote lijnen identiek aan een passende beoordeling, echter mitigerende maatregelen zijn bij de oriëntatiefase niet bij de beoordeling betrokken. Als de conclusie is dat significante negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en maatregelen nodig zijn om significant negatieve effecten met zekerheid te voorkomen, zal alsnog een passende beoordeling nodig zijn.

Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen ter voorkoming of beperking van het (mogelijke) effect van het project of andere handeling en deze maatregelen zijn onlosmakelijk verbonden zijn met een project / andere handelingen

Cumulatieve effecten

Voor de habitattoets geldt uitdrukkelijk dat voor elke activiteit onderzocht moet worden of er mogelijke significante effecten zijn als gevolg van de activiteit afzonderlijk *en* in combinatie met andere plannen en projecten. In het laatste geval moeten de gezamenlijke ofwel cumulatieve effecten beoordeeld worden in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het gaat daarbij om alle plannen en projecten die op bestuurlijk niveau zijn goedgekeurd en die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

Significantie

Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van het plan of project realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. In de Leidraad bepaling Significantie is het begrip 'significante gevolgen' toegelicht.¹

Externe werking

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Soorten

Verbodsbepalingen

De Wnb onderscheid bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes:

Art. 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels (VR artikel 1) te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder 1 te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld onder 1 te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld onder 1 opzettelijk te storen.
5. Het verbod, opzettelijk storen, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten vogels die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd². Voor andere soorten geldt dat de nesten alleen beschermd zijn wanneer zij (in het broedseizoen) in gebruik zijn.

Art. 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende **dieren** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage II, VvBonn Bijlage I) opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld onder 1 opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld onder 1 in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder 1 te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden **planten** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage I) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Art. 3.10 Beschermingsregime andere soorten

¹ Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Publicatie Steunpunt Natura 2000, versie 27 mei 2010.

² Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

1. Het is verboden in het wild levende **zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers** van de soorten, genoemd in de bijlage bij de Wet, onderdeel A, natuurbescherming opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder 1 opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
3. Het is verboden **vaatplanten** genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij de Wet natuurbescherming, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Ontheffingen en vrijstellingen

Gedeputeerde staten kunnen een ontheffing verlenen van verboden die gelden voor Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Art 3.3), Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Art 3.8) en Beschermingsregime andere soorten (Art 3.10 lid 2). Provinciale staten en de Minister kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (Art 3.3, Art 3.8)

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing,
- er is voldaan aan een in Art 3.3 dan wel Art 3.8 genoemd belang,
- er is geen sprake van een verslechtering van de (gunstige) staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Aan een ontheffing kunnen voorwaarden worden gesteld om schade te beperken of te compenseren zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de SvL.

Art 3.3, Art 3.8 De verboden voor zijn niet van toepassing op handelingen ten behoeve van instandhoudingsmaatregelen en handelingen in het kader van een Natura 2000-beheerplan of een vastgesteld programma (zoals bijvoorbeeld de PAS).

Art. 3.10 Voor soorten vallend onder '*Beschermingsregime andere soorten*' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de **ruimtelijke inrichting of ontwikkeling** van gebieden en **bestendig beheer of onderhoud**.

Art. 3.31 De hierboven genoemde verboden onder de drie beschermingsregimes zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde **gedragscode** en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Bijlage II Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied

Essentietabel Natura 2000-gebied 109, Haringvliet

Kernopgaven

	Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Noordzee, Waddenzee en Delta)	Behoud of herstel ruimtelijke samenhang diep water, kreken, geulen, ondiep water, platen, kwelders of schorren, stranden en bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen. Behoud openheid, rust en donkerte. Voor vogels betekent dit voldoende rust en ruimte om te foerageren en voldoende rustige hoogwatervluchtplaatsen op korte afstand van foerageergebieden in het intergetijdengebied.
1.06	Herstel zout-invoed Haringvliet	Herstel zout-invoed in Haringvliet, vooral voor trekvis, zoals zeeprk H1095, eelt H1102 en zalm H1106, en mede voor brakke variant van ruigten en zomen (hang wilgenroosje) H6430_B en schorren en zilte graslanden (buitendijks) H1330_A.
1.13	Voortplantingshabitat	Behoud ongestoorde rustplaatsen en optimaal voortplantingshabitat (waaronder embryonale duinen H2110) voor bontbekplevier A137, strandplevier A138, kluut A132, grote stern A191 en dwergstern A195, visdief A193 en grijze zeehond H1364.
1.14	Leefgebied noordse woelmuis	Behoud van geïsoleerde eilanden als leefgebied voor noordse woelmuis *H1340 (onbereikbaar voor concurrenten).
1.17	Broedgelegenheid en foerageergebied	Behoud habitat broedvogels als grote stern A191 en dwergstern A195, visdief A193, lepelaar A034, foerageergebied voor ganzen.

Instandhoudingsdoelstellingen

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren	Kernopgaven
Habitattypen								
H3270	Stikkige rivieroever	-	>	=				1.06, W
H6430B	Ruigten en zomen (hang wilgenroosje)	-	>	=				
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutbossen)	-	=	>				
Habitatsoorten								
H1095	Zeeprk	-	=	>	>			1.06, W
H1099	Rivierprk	-	=	>	>			
H1102	Eelt	--	=	>	>			1.06, W
H1103	Fint	--	=	>	>			1.06, W
H1106	Zalm	--	=	>	>			1.06, W
H1163	Rivieronderpad	-	=	=	=			
H1337	Bever	-	=	=	=			
H1340	*Noordse woelmuis	--	>	>	>			1.14

Broedvogels									
A081	Bruine Kiekendief	+	=	=		20			
A132	Kluut	-	=	=		2000*	1.13		
A137	Bontbekplevier	-	=	=		105	1.13		
A138	Strandplevier	--	=	=		220*	1.13		
A176	Zwartkopmeeuw	+	=	=		400*			
A191	Grote stern	--	=	=		6200*	1.13	1.17	
A193	Visdief	-	=	=		6500*	1.13	1.17	
A195	Dwergstern	--	=	=		300*	1.13	1.17	
A272	Blauwborst	+	=	=		410			
A295	Rietzanger	-	=	=		420			
Niet-broedvogels									
A005	Fuut	-	=	=		160			
A017	Aalscholver	+	=	=		240			
A026	Kleine Zilverreiger	+	=	=		3			
A034	Lepelaar	+	=	=		160			
A037	Kleine Zwaan	-	=	=		behoud			
A041	Kolgans	+	=	=		400		1.17	
A042	Dwerggans	--	=	=		20		1.17	
A043	Gauze Gans	+	=	=		6600		1.17	
A045	Brandgans	+	=	=		14800		1.17	
A048	Bergeend	+	=	=		820			
A050	Smient	+	=	=		8900			
A051	Krakoend	+	=	=		860			
A052	Wintertaling	-	=	=		770			
A053	Wilde eend	+	=	=		6100			
A054	Pijlstaart	-	=	=		30			
A056	Slobeend	+	=	=		90			
A061	Kulfeend	-	=	=		3600			
A062	Topperoend	--	=	=		120			
A094	Visarend	+	=	=		3			
A103	Slechtvalk	+	=	=		8			
A125	Meerkoet	-	=	=		2300			
A132	Kluut	-	=	=		160		1.13	
A140	Goudplevier	--	=	=		1600			
A142	Kievit	-	=	=		3700			
A156	Gruito	--	=	=		290			
A160	Wulp	+	=	=		210			

Legenda

W	Kernopgave met wateropgave
	Sense of urgency: beheeropgave
	Sense of urgency opgave m.b.t. watercondities
SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (-/- zeer ongunstig, - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft ten gunste van formulering

deze tabel is gebaseerd op het definitief aanwijzingsbesluit
Gebruik deze essentietabel in combinatie met de leeswijzer

Bijlage III Instandhoudingsdoelstellingen Beheerplan

Tabel A.1. Leeswijzer voor de tabellen met instandhoudingsdoelstellingen.

1 Instandhoudingsdoelstelling	
B	Behoud van omvang/kwaliteit leefgebied
U	Uitbreiding omvang leefgebied
V	Verbetering kwaliteit leefgebied
2 Trend habitattypen in oppervlakte en kwaliteit (expert judgement)	
--	Sterke afname
-	Matige afname
0	Stabiel
+	Matige toename
++	Sterke toename
?	Trend onduidelijk
3 Landelijke staat van instandhouding	
--	zeer ongunstig
-	matig ongunstig
+	matig gunstig
++	zeer gunstig
4 Relatieve bijdrage gebied	
-	Geringe oppervlakte (minder dan 2%) en grotendeels matige kwaliteit
+	Zeer grote oppervlakte (meer dan 15%) en grotendeels matige kwaliteit; of grote oppervlakte (van 2 tot 15%); of geringe oppervlakte (minder dan 2%) met grotendeels goede kwaliteit
++	Zeer grote oppervlakte (meer dan 15%) en grotendeels goede kwaliteit; of bijzondere kwaliteit; of bijzondere geografische ligging in combinatie met goede kwaliteit
5 Knelpunt in gebied	
Nee	IsD wordt reeds bereikt met huidige beheer
Ja	IsD wordt niet bereikt met voortzetting huidig beheer
Extern	Aantallen liggen onder doelaantal en/of er is een negatieve trend, maar er is waarschijnlijk geen knelpunt (draagkracht gebied onvoldoende)
Toekomst	Instandhoudingsdoelstelling wordt wel bereikt bij huidig beheer, maar mogelijk ontstaat er een knelpunt in een volgende beheerplanperiode
6 Huidig aantal (broedparen of seizoengemiddelde) t.o.v. doelaantal	
--	Aantal ruim onder doel
-	Aantal onder doel
0	Aantal gelijk aan doel
+	Aantal boven doel
++	Aantal ruim boven doel
7 Relatieve bijdrage van gebied	
+	2-15% van de Nederlandse populatie
++	> 15% van de Nederlandse populatie

Tabel A.2. Niet-broedvogels (eenden, ganzen en zwanen) met een instandhoudingsdoelstelling in Natura 2000-gebied Haringvliet (Bron: RWS, 2016; de nummers verwijzen naar de leeswijzer in Tabel A.1).

Code	Soort	Instandhoudings- doelstelling ¹	Doelaantal ²	Aantal 2006/07-2010/11 tov doelaantal ⁶	trend 2001/02-2010/11 ²	Landelijke staat van instandhouding ³	Relatieve bijdrage ⁴	Knelpunt in gebied ⁵
A048	Bergeend	B	820	-	?	+	-	Ja
A045	Brandgans	B	14800	0	0	+	+	Nee
A042	Dwerggans	B	20 (max)	-	--	+	++	Extern
A043	Grauwe Gans	B	6600	+	0	+	+	Nee
A037	Kleine Zwaan	B	geen opgave	n.v.t.	++	-	-	Nee
A041	Kolgans	B	400	-	?	+	-	Extern
A051	Krakeend	B	860	+	++	+	+	Nee
A061	Kuifeend	B	3600	-	-	-	+	Ja
A125	Meerkoet	B	2300	0	?	-	-	Nee
A054	Pijlstaart	B	30	0	++	+	-	Nee
A056	Slobeend	B	90	+	++	+	-	Nee
A050	Smient	B	8900	-	?	+	-	Extern
A062	Toppereend	B	120	-	?	--	-	Extern
A053	Wilde eend	B	6100	-	-	+	-	Extern
A052	Wintertaling	B	770	+	++	-	-	Nee

Tabel A.3. Niet-broedvogelsoorten (roofvogels) met een instandhoudingsdoelstelling in Natura 2000-gebied Haringvliet (Bron: RWS, 2016; de nummers verwijzen naar de leeswijzer in Tabel A.1).

Code	Habitat	Instandhoudings- doelstelling ¹	Doelaantal ²	Aantal 2006/07- 2010/11 tov doelaantal ⁶	trend 2001/02- 2010/11 ²	Landelijke staat van instandhouding ³	Relatieve bijdrage ⁴	Knelpunt in gebied ⁵
A103	Slechtvalk	B	8 (max)	+	0	+	+	Nee
A094	Visarend	B	3 (max)	?	?	+	+	Nee

Tabel A.4. Niet-broedvogels (steltlopers) met een instandhoudingsdoelstelling in Natura 2000-gebied Haringvliet (Bron: RWS, 2016; de nummers verwijzen naar de leeswijzer in Tabel A.1).

Code	Habitat	Instandhoudings- doelstelling ¹	Doelaantal ²	Aantal 2006/07-2010/11 tov doelaantal ⁶	trend 2001/02-2010/11 ²	Landelijke staat van instandhouding ³	Relatieve bijdrage ⁴	Knelpunt in gebied ⁵
A140	Goudplevier	B	1600	-	-	-	+	Extern
A156	Grutto	B	290	-	-	-	-	Extern
A142	Kievit	B	3700	-	?	-	-	Extern
A132	Kluut	B	160	-	-	-	-	Ja
A160	Wulp	B	210	-	?	+	-	Extern

Tabel A.5. Niet-broedvogelsoorten (viseters) met een instandhoudingsdoelstelling in Natura 2000-gebied Haringvliet (Bron: RWS, 2016; de nummers verwijzen naar de leeswijzer in Tabel A.1).

Code	Habitat	Instandhoudings-doelstelling ¹	Doelaantal ²	Aantal 2006/07-2010/11 tov doelaantal	trend 2001/02-2010/11 ²	Landelijke staat van instandhouding ³	Relatieve bijdrage ⁴	Knelpunt in gebied ⁵
A017	Aalscholver	B	240	0	?	+	-	Nee
A005	Fuut	B	160	-	?	+	-	Nee
A026	Kleine Zilverreiger	B	3	?	?	+	+	Nee
A034	Lepelaar	B	160	0	0	+	-	Nee

Bureau Waardenburg bv
Onderzoek en advies voor ecologie en landschap
Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849
E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl